

УДК: 811.161.3'322.6

Я. С. Зяноўка, аспірант (Цэнтр даследаванняў культуры,
мовы і літаратуры НАН Беларусі, г. Мінск)

ПАТЭНЦЫЯЛ ЛІНГВААКУСТЫЧНЫХ РЭСУРСАЎ

Адным з прыярытэтных напрамкаў навукова-тэхнічнага прагрэса з'яўляецца інфарматызацыя ўсіх сфер грамадскага жыцця. Усё большая ўвага надаецца інфармацыйным рэсурсам, якія ўяўляюць сабой масівы дакументаў, паняцці, тэорыі, метадыкі, сукупнасць інтэлектуальных рэсурсаў, якія ўдзельнічаюць у інфармацыйным абмене, у тым ліку і з дапамогай камп'ютарных электронных сродкаў [1]. Адным з відаў электронных рэсурсаў з'яўляюцца лінгваакустычныя рэсурсы, якія распрацоўваюцца для вывучэння і практычнага даследавання ўсіх у цэлым або пэўных узроўняў лінгвістыкі і іх прымянення ў прыкладных праграмах.

Пад лінгваакустычнымі рэсурсамі (далей – ЛАР) разумеюцца мноства пэўным чынам арганізаваных маўленчых і моўных даных, якія знаходзяцца на машынных носбітах інфармацыі і выкарыстоўваюцца ў розных сферах практычнай дзейнасці (адукацыі, прамысловасці, эканоміцы, культуры, мастацтва і г. д.) [2, с.71-74]. Вялікія масівы лінгвістычных даных, якія выкарыстоўваюцца для стварэння і развіцця эфектыўных сістэм апрацоўкі тэксту і маўлення адыгрываюць вельмі істотную, фундаментальную ролю ў сучаснай інфармацыйнай прасторы. Галоўная рыса, якая адрознівае лінгваакустычныя рэсурсы ад іншых рэсурсаў, гэта ўзаемаувязь моўнага і акустычнага кампанентаў, якія прадстаўлены ў электроннай камп'ютарнай форме і накіраваны на прыкладное выкарыстанне.

Вылучаюць актыўныя і пасіўныя лінгвістычныя рэсурсы. Да пасіўных форм адносяць пісьмовы лексікон, агучаныя тэрміналагічныя слоўнікі, пісьмовыя і вусныя тэкставыя масівы (карпусы тэкстаў), фанетычныя рэсурсы, электронныя бібліятэкі і г. д., да актыўных – алгарытмы, мадэлі, праграмы, базы ведаў.

Нягледзячы на прадуктыўныя даследаванні, распрацоўка лінгваакустычных рэсурсаў з'яўляецца абсалютна новым напрамкам у камп'ютарнай лінгвістыцы. Праблема стварэння лінгваакустычных рэсурсаў павінна вырашыць наступныя задачы [3]:

- 1) распрацоўка адзіных стандартаў стварэння рэсурсаў;
- 2) стварэнне адзіных экспертных патрабаванняў;
- 3) планаванне адзінай стратэгіі распрацоўкі лінгваакустычных рэсурсаў;
- 4) стварэнне шматфункцыянальных лінгвістычных рэсурсаў вялікага аб'ёму для выкарыстання ў розных краінах.

Як правіла, такія рэсурсы ствараюцца для канкрэтных мэт даследавання. Лінгваакустычныя рэсурсы могуць выступаць рэсурсамі для стварэння электронных баз даных для пашыранага спісу камп'ютэрна-лінгвістычных праграм, такіх як марфалагічных і сінтаксічных аналізатараў, аўтаматызаваных перакладчыкаў, сістэм распазнання і сінтэзу маўлення і электронных структураваных слоўнікаў, лінгвадыдактычных праграм і інш.

Такім чынам, можна адзначыць наступныя формы ЛАР:

- 1) корпусы вуснага маўлення;
- 2) кампаненты сістэм сінтэзу і распазнання маўлення;
- 3) кампаненты камп'ютэрных сродкаў навучання.

Камп'ютэрны корпус вуснага маўлення – гэта набор аўтэнтычных вусных тэкстаў, прадстаўленых у выглядзе аўдыя-ці відэяфайлаў разам з сінхранізаванымі расшыфроўкамі або так званымі транскрыптамі. ЛАР у складзе навучальных моўных праграм накіраваны на фарміраванне камунікатыўна-маўленчых ўменняў і навыкаў, таксама на разнастайнасць дыдактычнага працэсу, каб кожны навучэнец мог выпрабаваць поспех і радасць ад працэсу навучання. У сістэмах сінтэзу і распазнання маўлення лінгваакустычныя рэсурсы адказваюць за складнікі разнастайных баз даных, якія непасрэдна фарміруюць працэсары дадзеных сістэм, так як сістэмы с маўленчым інтэрфейсам цалкам складаюцца з моўнага і акустычнага кампанентаў, якія ляжаць у аснове ЛАР.

ЛІТАРАТУРА

1. Гольдин, В.Е. Введение в электронные лингвистические ресурсы [Электронный ресурс] / сост. В.Е. Гольдин, О.Ю. Крючкова. – Саратов, 2011. – Режим доступа: http://elibrary.sgu.ru/Uch_lit/130.pdf. Дата доступа: 01.10.2018.

2. Лингвистика, лингводидактика, лингвокультурология: актуальные вопросы и перспективы развития: материалы I Республиканской научно-практической конференции с международным участием, Минск, 23 – 24 февраля 2017 г. / редкол. : О.Г. Прохоренко (отв. ред.) [и др.]; БГУ, факультет социокультурных коммуникаций. – Минск: Изд. центр БГУ, 2017. - 223 с.

3. Максимов, Е.М. Актуальные задачи речевой акустики // Е.М. Максимов, Ю.Н. Ромашкин, С.А. Лопатина // speechtechnology.ru [Электронный ресурс]. – 2008. Режим доступа: <http://speechtechnology.ru/files/2-2008.pdf>. – Дата доступа: 01.11.2017.